

ДРУГИ ЛЪУБОВНИ ПРИКАЗНИ

Лучијан Дан Теодоровиќ (1975) бил координатор на едицијата “Его. Проза“ за најпознатата издавачка куќа во Романија, “Полиром“, каде од 2002 до 2006 бил главен уредник.

Пишува проза, драми и написи за разни културни списанија во Романија и во странство, вклучувајќи ги Транскрипт и Гардијан.

Работел и сценарија за повеќе кратки и долгометражни филмови, финансирани од Романскиот национален центар за кинематографија

НАСЛОВ НА ОРИГИНАЛОТ

Lucian Dan Teodorovici
Celelalte povești de dragoste

Copyright © 2009 by Editura Polirom

Copyright of the translation © S. Fischer Foundation by order of TRADUKI

Издавањето на ова дело беше поддржано од ТРАДУКИ, литературна мрежа, на која припаѓаат Сојузното министерство за европски и меѓународни прашања на Република Австрија, Министерството за надворешни работи на Сојузна Република Германија, швајцарската фондација за култура ПроХелвечија, КултурКонтакт Австрија, Гете Институтот Агенцијата за книги на Словенија ЈАК, Министерството за култура на Република Хрватска, Одделот за култура на владата на кнежеството Лихтенштајн, како и Фондацијата за култура на Лихтенштајн и фондацијата „С.Фишер“.

traduki 



Изданието е објавено со финансиска поддршка на Министерството за култура на Република Македонија

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

ISBN 978-608-221-087-2

ЛУЧИЈАН ДАН ТЕОДОРОВИЌ

ДРУГИ ЉУБОВНИ ПРИКАЗНИ

Превод од романски јазик
ЕРМИС ЛАФАЗАНОВСКИ



СТАОРЕЦОТ Е ПОЖИВ ОД ЖЕЛКАТА

Наспроти тоа што се зборуваше за мојот пријател, јас знаев дека тој не е ниту од далеку толку паметен. Сепак, сакав да го поминувам времето со него затоа што и на двајцата, ни се чинеше, дека имаме што да си кажеме, особено затоа што, ни се чинеше, дека водиме само тешко разбирливи муабети. Се разбира, во ова ни помагаа и шишињата со виски кои постојано ги пиевме на негова сметка. Работеше како сценарист на некакви телевизиски комедии и беше убеден дека парите ќе му траат вечно. Вистината беше дека тој беше толку горделив што ти идеше да повратиш. Толку се фалеше, што ти се смачуваше. Но не се фалеше тој со парите, го болеше него за парите, особено кога ќе се опијанеше. Се фалеше со тоа што е сценарист. Иако беше свесен дека неговите комедии се главно безвредни, па и самиот тој не љубеше да ги пишува, сепак тие за него беа некаков доказ дека после неколку години, ако вака продолжи, ќе успее да напише вистински роман, како што велеше тој, иако знаеше дека од пишување романи нема да се збогати. Но, го јадеше јанса, ова беше негов израз, го јадеше и знаеше дека наскоро ќе дојде време кога ќе го напише. Но, иако луѓето мислеа дека е многу паметен, јас го познавав многу добро, подобро отколку другите луѓе, и знаев дека тој никогаш нема да биде ништо друго освен сценарист, затоа што не го биваше за ништо друго. А, да бидам искрен, дури и ова работно место го доби сосем случајно, во времето кога се замислуваше дека е режисер, па со сопствени пари финансираше еден краткометражен смешен филм во кој

глумеше и самиот. Потоа ги бомбардираше телевизиските куќи со неговото филмче. Ова се случуваше неколку години по ред, сè додека во даден миг тој не доби одговор од една од телевизиските куќи дека реализацијата на неговото филмче е прилично бледа, но дека сценариото, им се чинеше, доста интересно. И, го поканиле да напише сценарио според една предложена тема. И напиша. Но и покрај сè, вклучувајќи ги и неговите фалби, моите симпатии кон него не се смалуваа. Ми значеше. Комунициравме.

Таа вечер, бидејќи бевме сами во кафеаната, во комуникацијата ни помагаше, па дури не тераше да помислиме дека со нашите зборови делкаме камења, Леонард Коен, кој постојано и постојано на наше барање ја пееше песната *Dance me to the end of love*. Пак и пак. Муабетевме помеѓу две голтки J&B, за Коен, затоа што јас веќе неколку недели бев во фазонот Коен. Барменот постојано негодуваше и офкаше, но ни ја исполнуваше желбата и постојано ја пушташе истата песна само затоа што одвреме-навреме му стававме во џебот по некоја паричка. Бидејќи неговото постојано негодување ми пречеше сакав некако да го придобијам, да биде, што се вели, во наш фазон, го повикав на нашата маса и почнав да му објаснувам дека Леонард Коен одби да ја продаде својата песна Демократија за изборната кампања на Бил Клинтон, велејќи дека сака неговата песна да трае барем колку едно Волво, триесеттина години, а не колку една американска претседателска администрација, која можеше да трае најмногу осум години. Барменот, не помалку намуртен, откако ме сослуша праша со одредена почит во гласот:

- Навистина ли едно Волво трае триесеттина години?

Потврдив со главата и реков да, иако не бев воопшто сигурен, но претпоставував дека е вистина, штом тоа го кажал самиот Коен. Откако го искарав барменот за неговата неспособност да се воодушевува на работи кои навистина бараат воодушевување тој се повлече кон барот, а ние поминавме на уште по една чашка J&B. А после на уште

по една. После ова мојот пријател, сценаристот, си ја стави дланката врз срцето и му се придржи на Леонард, врескајќи: „Dance me to the children who are asking to be born“, а потоа седна на своето место и му се обрати на барменот:

- Шаману, уште една тура!

Барменот испотен и нервозен пак заофка, но бргу дојде со едно ново шише, кое одвај го отвори и ни наlea во чашиците, затоа што мислите му летаа кон бакшишот и на банкнотата, која веќе ја имаше во џебот. А потоа мојот пријател ми кажа кратко и убедливо дека еден стаорец е пожив отколку една желка, а јас сè уште не знам како се сетив и реков

- *Омилената игра*

Ова беше доволно мојот пријател да се чукне со дланката по чело и велејќи ми дека зборувавме за *Прекрасните губитници*¹ и како тоа не можам да го препознам прекрасниот цитат од *Прекрасните губитници*? Потоа замолкнав, затоа што во даден миг му поверував и, ми се чинеше, и мене дека е од *Прекрасните губитници*, но подоцна, кога се отрезнивме од пијанството, заклучивме дека јас бев во право. Како и да е, замолкнавме двајцата, но за време на три пати повторената мелодија се прашувавме што по фаволите е толку извонредно во тој цитат и на кој начин еден стаорец е пожив од една желка. Никој не знаеше точно. И тогаш мојот пријател почна да зборува така како недоносен, дека се работи за чекањето, за чекањето станува збор, во песната која ја слушавме. А барменот вака одговори кога мојот пријател го праша нели се работи за чекање:

- Не знам.

Мене наеднаш ми се виде многу паметен овој наш бармен, иако беше испотен и нервозен, а претходно не ја беше забележал продуктивноста на Коен, туку дека едно Волво трае триесет години. Да, тој навистина беше паметен, затоа што и јас воопшто не верував дека се работи за чекање, туку за љубов и умирачка, во таа прекрасна слатка смисла

¹ Роман од Леонард Коен објавен 1966.

на зборовите: танцувај ме, моја мила, сè до нашата смрт и после тоа. Затоа што, му велев јас на мојот пријател, љубовта не завршува заедно со смртта, ова е чиста глупост, а Лео, веќе не го викав Леонард Коен, ниту Леонард, туку едноставно Лео, Лео го разбра ова, и тогаш рече да го танцува до крајот на љубовта. Мојот пријател ме прегрна точно кога завршував со моите зборови, почна да плаче и вака ми рече:

- Ние сме прекрасни губитници, шаману.

Прекрасно време за плачење, така помислив, иако испотениот и нервозен бармен, се чинеше, дека воопшто не се согласува со нас. Но мојот пријател ме гушкаше и плачеше, па во даден момент почна и да реди, а мене, ми се чинеше, сево ова навистина многу природно.

- Проклето е тажно, шаману, рече тој, редујќи.

- Ајде, добро е, му реков, во ред е да плачеш, а со десната дланка го потчукнав по левото рамо.

Тој се одвои од преградката и ми рече:

- По ѓаволите, па и мажот смее да плаче зарем не?

- Смее, реков јас, ако има причини.

- Јас имам причини, шаману! И удри со тупаницата по масата.

Потоа наместо да ми расправа за неговите мотиви ми раскажа за еден актер, кој глумеше во една од комедиите кои тој ги беше напишал. И вака ми рече: тој актер, којзнае какви причини ќе да имал, ги користел сцените во кои мојот пријател сценарист го ставал актерот да плаче за вистински да заплаче. Не разбрав што сака да каже, па му реков дека е нормално што плаче, затоа е актер, но тој одмавна со главата и ми рече дека не, не разбирам, секој актер плаче кога треба да плаче, но плаче некако така глумејќи, а некогаш дури и треба да му се стават некакви капки во очите за да изгледа дека плаче, но овој е изрод, така ми рече, еден изрод затоа што плаче по сите прописи на филмската уметност, во сцените во кои според сценариото треба да плаче, тоа го прави природно, односно ги користи

овие сцени за вистински да се исплаче. И којзнае зошто го прави тоа. Но јас, бидејќи и понатаму не разбирав која е поентата, го прашав:

- Добро, и што е тука толку чудно?

Мојот пријател сценаристот, одмавна со раката и рече:

- Не е ништо чудно шаману.

Заборавив да кажам дека мојот пријател кога ќе се опијанеше постојано велеше шаману, ајде да се напиеме уште по една, шаману. И не ме нарекуваше само мене така, туку секого нарекуваше шаману, нешто што му остана откако го видел како млад филмот *The Doors*. Всушност, заедно го гледавме филмот затоа што мојот пријател и јас заедно студиравме, отприлика во исто време, иако имаше мала разлика во нашите години.

Нему му остана опсесијата да го употребува тој збор, додека мене ми остана, исто како и на многумина кои го гледале филмот или станаа фанови на групата, неодоливата желба да му плукнам на гробот на Морисон. Оваа желба можев да си ја исполнам кога поминав две недели во Париз, каде се најдов сосема случајно во еден хотел покрај Père Lachaise. Но тогаш единствено што направив беше што се фотографирав, сам, крај гробот на Морисон, некако скришно, со десната рака добро издолжена и со објективот насочен кон мене.

Ми беше срам да ги замолам другите туристи да ме фотографираат, така што на сите фотографии се гледа само моето огромно лице, неприродно извитоперено, додека некаде во длабочина се гледа жалниот гроб.

Мојот пријател потоа му направи знак на барменот и тој веднаш се појави крај нас. Беше нервозен и испотен, но веднаш се развесели штом уште една банкнота се упати кон неговата дланка. Мојот пријател му рече да ни се придружи. Тој седна.

Кажи шаману, му рече тогаш мојот пријател, погледни нè и кажи

Искрено, по фаволите: зарем не сме ние заебани?

Не, го поправив, како тоа? Ние сме прекрасни губитници!

Барменот внимателно нè погледна, редум, си ја избриша потта со ракавот и погледна така долго кон мојот пријател како да го молеше со поглед да не му дозволи да одговори. Но ова не се случи затоа што другиот штотуку потпевнуваше со раката ставена на срце - „touch me with your naked hand or touch me with your glove“, па барменот погледна кон мене и рече:

Не знам.

И повторно ми се допадна, и повторно, ми се чинеше, дека е паметен. Затоа што во тој миг воопшто не се чувствува добро. Но морам да кажам дека се чувствував поразен. А така се чувствував затоа што јас имав близу триесет и три години, бев во брак десет години, а мојот пријател имаше точно триесет и пет години, кои ги полнеше токму таа вечер, а беше оженет дванаесет години. И нашиот разговор тргна токму од овде. Старееме, шаману, да му ебам мајката, да му ебам. Старееме, рече, а јас, потврдив со главата и реков, не знам како ми дојде, но така направив, потврдив со главата и реков дека тоа е точно и дека токму пред некоја вечер размислував оти веќе не живеам за моите идни планови, туку стигнав во доба кога си ги живеам плановите, а тоа е жално, навистина, многу тажно. Не беше вистина дека размислував на ова тема пред некоја вечер, но беше вистина дека го мислев тоа токму во тој миг. А тој рече, дека да, тажно е, кога ќе сфатиш оти веќе ништо не планираш, туку си ги живееш плановите, но уште пожално е што старееме и не ја доживуваме веќе љубовта. Му реков дека не е во право, затоа што ја доживувам љубовта, впрочем, ја сакам својата сопруга и не можам да го разберам затоа што и неговата сопруга е убава. Па дури и, повеќе за да го смирам, му признав дека понекогаш на некаков посебен начин мислев на неговата сопруга. Но, наместо да му ласка или да го изнервира моето признание, тој ми рече:

Аха! Ете гледаш, шаману, дека ни ти не љубиш вистински? Кога љубиш не размислуваш на таков начин за друга.

Во временскиот распон колку што трае пиењето половина чашка виски, сфатив дека имама термилошки проблем. Љубам, но не сум вљубен. Тој потоа почна да зборува за пеперутките во стомак – токму еден од мотивите во врска со кој јас на почетокот велев дека мојот пријател не е толку паметен како што мислат луѓето за него, затоа што паметен човек не треска такви глупости за пеперутки во стомакот, па колку и да е пијан. И потоа, во времетраење од десетина пати пуштена иста мелодија почнав и јас да размислувам за работи на кои не требаше да мислам, односно дека заљубувањето е нешто специјално, а љубовта е само љубов и ништо друго, и дека светот е преполн со љубов, а празен од заљубување. А ова му го кажав и на мојот пријател. Тој ја подигна десната рака, а потоа и показалецот и направи знак дека не, дека се лажам, а потоа низ тоа што го кажа ги потврди моите зборови:

Да шаману, имаш право.

Потоа замолкна, и јас не разбрав зошто ми се спротивстави со раката, а ме поддржа со зборовите, па затоа го прашав тоа.

- Не знам, ги подигна рамениците, жими мајка не знам. Знаам само дека имаш и немаш право, но не можам веќе да се сетам зошто не си во право.

Потоа си ја потпре главата на раце, стоеше така некое време, ја подигна, лесно ја затресе, па ме погледна фиксирано и ми рече:

- Да! Знаам. Не си во право затоа што има луѓе кои се вљубени целиот свој живот.

Разговаравме за ова, само затоа што јас му се спротивставив. Дури и ме искара. Тој велеше дека постојат такви луѓе, јас велев дека не постојат, и на крај се разбравме: можеби постојат, но за такво нешто треба да бидеш многу

добар човек. Откако се спогодивме, се сетив на нешто. Се сетив дека на работа, а работев како новинар во новинарска куќа, познавав еден бивш човек на Секуритате², кој тепаше, а можеби и убиваше луѓе, но имаше една љубовна приказна која случајно ја дознав, една вистинска животна приказна. Му реков на пријателов дека нашето согласување не држи затоа што не е точно оти само добрите луѓе можат да бидат вљубени и дека заљубувањето не зависи од добрината, а ниту, пак, од лошотилакот, туку од нешто сосема друго, ѓавол да го знае што. Му го кажав примерот со бившиот од Секуритате. Но тој повторно ми се спротивстави со еден знак со раката, а потоа рече нешто како, добро човек не мора да е добар, но неопходно е заљубувањето да биде добро. Да биде добро од самиот почеток. Зборувавме потоа околу тоа дали ние двајцата имаме добри заљубувања во нашите домови, рековме дека да, но тука ни се јави еден проблем: ако да, зошто не го чувствуваме тоа со ист интензитет како на почетокот? Зошто сакаме нешто друго? Всушност, пријателов ја постави ова дилема на овој начин, па јас веднаш му се спротивставив, велејќи му дека јас не сакам нешто друго, но веднаш почувствува дека не само што нема да можам него да го убедам во ова, туку нема да можам ни себе си да се убедам. Сè стана некако конфузно и за тоа го наклеветивме вискито. А вискито, не е само темен пијалак. Тоа е повеќе од тоа особено кога Лео те придружува, на патот на чашката кон устата и кога истиот тој Лео те потресува до последната капка крв помешана со алкохол, пеејќи повторно и повторно *Dance me to the end of love*.

Додека барменот ни го тураше остатокот од второто шише, пријателов ми рече дека сепак се лажам и дека сепак во тоа што го слушаме се работи за чекање, иако ние разговаравме претходно за други работи, а не за Лео и неговата песна. Како и да е, бидејќи почувствував дека немам веќе аргументи се согласив со него со помош на еден гест

² Името на тајната полиција во Романија за време на владеењето на Николае Чаушеску.

кој, овој пат, го направив јас со раката. Само што премногу мавтав со мојата десна рака, премногу блиску до него, па тој ми ја фати со неговата десна рака, ми ја стисна и ми рече:

- Слушај шаману, ајде да направиме еден пакт. Откако ќе излеземе од овде, ќе се упатиме право на аголот на улицата и ќе чекаме. Го погледна барменот и додаде. Ајде сечи!

- Чекај, викнав токму кога барменот си ја упатуваше неговата десна рака со испружена дланка кон нашите десни раце, чекај прво сакам да разберам што ќе чекаме.

- Е, што ќе чекаме. Ќе го чекаме ова... заљубувањето, ми рече мојот пријател. Затоа што ни недостасува нели шаману, нели? Ќе чекаме, ете тоа ќе го правиме.

Не знам зошто јас се согласив, барем што се однесува до овој случај, да, без дискусија го прифаќам пактот. И му направив знак на барменот дека може да го пресече стисокот на нашите дланки. Но кога тој ја упати својата десна рака кон нашите десни раце мојот пријател повторно го запре, со знак од левата рака, што го натера барменот да ги преврти очите. Или така ми се причини. Но, секако, дека беше незадоволен, нервозен и испотен. Го погледна часовникот на неговата лева рака, некако нагласено, а јас ја прочитав пораката, но во тој миг воопшто не ми беше гајле.

- Ќе седиме колку што е потребно, рече мојот пријател. Колку и да треба. До утре сабајле.

- И повеќе!

Ме фати еден вид полет и затоа чувствував потреба да ги потврдам неговите зборови. Еден вид на полет кој во тоа време ниту сакав ниту, пак, имав намера да го објаснувам.

- Да, точно! И до недела. И еден месец ако е потребно, ми рече.

Повторно потврдив дека се согласувам и во тој миг мојот пријател му даде знак на барменот дека може да го пресече стисокот на нашите раце.

Барменот заофка, а потоа си ја спушти десната рака над

нашите десни раце, и облогот беше на овој начин потврден. Беше потврден токму во мигот кога Лео, по стоти пат таа вечер, запеа: „Let me see your beauty when the witnesses are gone“. И веднаш потоа мојот пријател ги подигна двете раце кон таванот на кафеаната и влезе во дует, пеејќи „Let me feel you moving like they do in Babylon“. Синхронизацијата беше успешна наспроти фактот дека бевме пијани, така, ми се чинеше, мене, дека мојот пријател е некако зашеметен и зарипнат. Но добро се држеше покрај Лео. Стана. А кога Лео рече:

„Dance me through the panic till I’m gathered safely in“
пријателот ме фати за рака и

ми рече:

- Ајде. Да не седиме повеќе. Слушаш шаману, од овој миг нашите животи се променија. Ти велам јас, гаволски силно се променија. Готово!

Нешто чудно сè беше случило во атмосферата, нешто чудно сè беше случило и во мојата душа во тие мигови. И токму затоа што бев убеден дека мојот пријател е во право знаев дека нашите животи ќе се променат, веднаш знаев, особено затоа што сè му должиме на Лео. Не знаев точно што му должиме, но чувствував дека е така и дека е добро. Ако Лео е тој поради кого тргна сè, тогаш е добро. Лео отсекогаш знаел што треба да прави, отсекогаш.

Го оставивме нервозниот и испотен бармен, кој веќе не требаше да биде таков особено откако уште една банкнота тргна кон неговата дланка. Го оставивме зад нас и го поздравивме дури откако излеговме, го поздравивме низ отворената врата. Потоа ја оставивме зад нас и неговата кафеана, а јас забележав и не знам како го забележав тоа, дека кафеаната од којашто излеговме е единственото осветлено место од таа улица, и си реков дека е доцна, страшно доцна. И откако го забележав ова, исто така, сфатив дека Леонард Коен, кој цело време нè придружуваше со неговиот сè пооддалечен глас, пеејќи ја по стоти пат таа па таа песна, се обидувааше да биде слушнат дури и многу далеку.

Едноставно, почна да се слуша. И не престана, туку среде еден прекрасен стих, на средина на стихот: „Lift me like an olive branch and be my homeward dove“. Не стигна да каже ништо друго освен - Lift me like an olive branch and, и потоа застана. И јас се растажив, така неочекувано. Подготвен за чекање, но тажен.

Застанавме, јас и мојот пријател сценарист, под еден ќорав столб, крај една крстосница. Застанавме затоа што мојот пријател ми рече:

- Тука. Проклет да бидам ако не чекаме тука!

Ова ми беше доволно да сфатам дека чекањето почна и дека отсега натаму сè во мојот живот ќе се промени. Но, иако го сфатив ова и во моите мисли постојано си ги повторував зборовите, не чувствував веќе како пред малку дека овие зборови се вистински. Не чувствував веќе ништо, тоа можам да го кажам, освен тоа февруарско студенило. Но чекав, иако се тресев. И мојот пријател сценарист чекаше, иако и тој се тресеше. Двајцата чекавме оттаму да поминат заљубени луѓе и да почувствуваме неколку пеперутки како ни летаат низ стомакот, како што, впрочем, велеше мојот пријател. И токму кога се прашував дали пеперутките се собираат под уличното осветлување дури и во февруари, го слушнав гласот на мојот пријател кој ми ги кажа овие зборови:

- Знаеш што шаману, мене страшно ми се моча.

Покажа со прстот кон долниот дел на бандерата која го потпираше светлото. Си го откопча шлицот и почна да моча точно во долниот дел на столбот. И додека тој го правеше тоа јас помислив, не знам како ми дојде и зошто, едноставно така помислив, дека чекањето понекогаш може да ја изгуби убавината поради една банална причина како што е мочањето. И тогаш му предложив да се разотидеме по дома, а тој рече дека тоа е во ред, да му ебам мајката, шаману.

ОДЕЊЕ НА ПОТПОРКИ

Нашата улица по сета нејзина должина изгледаше како буквата s напишана со остри линии, а на еден од нејзините краци, кој штотуку широко се отвораше пред мене, неколку деца одеа на потпорки. Беше прв сончев ден после една цела врнежлива недела, па децата поитаа да излезат надвор со потпорките, кои во меѓувреме ги правеле за да се натпреваруваат во одење. Децата беа мои другарчиња и мене ми се кинеше срцето што немам потпорки, и тоа само затоа што немав постар брат кој би ми помогнал во работата, немав дедо столар, а ниту некој братучед кој би ми помогнал да направам сопствени потпорки. Знаев дека другите,ѓавол да ги земе, веќе подолго време имаа потпорки и потајно се плашев од денот кога враќајќи се од поле или од каде било, полека навлегувајќи во мојата улица ќе ги видам како радосни се движат на тие долги стапови. .

Подоцна, една година откако се бев оженил, го погледнав филмот *Животот на Брајан*. Иако целиот филм тераше на смеење, при самиот крај ме растажи. И тоа затоа што постои таа сцена со распнувањето, кога сите тие кои се заковани на нивните крстови како Христос, пеат. И не пеат што било. Туку го пеат токму ова: „Some things in life are bad/ They can really make you mad/ Other things just make you swear and curse./ When you’re chewing on life’s gristle/

Don’t grumble, give a whistle/ And this’ll help things turn out for the best“.

А потоа, во таа сцена лудница, доаѓа рефренот: „And always look on the bright side of life/ Always look on the light

side of life“ И те тераа и тебе да си свиркаш заедно со нив, и да си речеш дека животот е убав ако знаеш од која страна да го погледнеш. Си ја свиркав и јас песната во првите години од мојот брачен живот, си ја свиркав заедно со тие од Монти Пајтон, и другите актери кои имаа посебен начин на толкување на Голготата. Многу крстови на кои распнатите луѓе свират и пеат. Свирев и се чувствував добро, филозофирајќи малку на маргините на таа сцена, која на крај, наспроти пародијата, ја сметав сепак за христијанска. Потоа се растажив затоа што, не знам зошто, фавол знае зошто, таа сцена ме потсети на денот кога се враќав дома, влечејќи ја кравата за јаже и кога пред мене ги здогледав децата со дрвените потпорки. Среќни. И во тој миг, со помош на мојата фантазија си замислив десет-петнаесеттина, а можеби и дваесет деца, мои другарчиња, како чекорат со долгите дрвени потпорки и пеат: „And always look on the bright side of life/ Always look on the light side of life“

Не, не пееја. Се смееја. Се туркаа. Паѓаа. Стануваа. Се качуваа повторно на дрвените стапови. И беа прекрасни. А јас, минував влечејќи ја кравата за јаже, точно меѓу нив. Се обидував да се преправам дека не ги забележувам, но не успевав во тоа. Еден од нив, качен на неговите потпорки, дојде пред мојата крава и почна да танцува шегобијно, а таа, кравата, најпроклетата крава која некогаш сум ја имал, се повлече малку назад, а потоа почна да потскокнува како луда. Ја повлеков силно за јажето, таа се измолкна, јас паднав на земја, а децата, моите пријатели, почнаа да ми се смеат. Се собраа околу мене и јас ги погледнав, така легнат на земја, кревајќи го погледот оддолу угоре. А оддолу угоре, првин ги здогледав дрвените стапови, потоа нивните нозе, кошулите или маиците растресени од ветерот, рацете кои ги држат горните делови на стаповите, и дури на крај смеата, на радосните им лица. А јас, така легнат на стомак, бев тажен. Потоа ја здогледав кравата како некаде пред мене бега налудничаво, со опашката дигната, и без да се исчистам тргнав да трчам по неа.

Застанав дури дома. И се затворив внатре сè до вечерта, читајќи ја книгата *Авантурите на Незнајко и неговите пријатели*. Затоа што немав потпорки.

Мојата и куката на мојот братучед се граничеа. Нашите баби беа сестри. Значи, ми беше братучед од второ колено. И, го мразев. Не само затоа што неговиот дедо беше столар и му беше направил пар прекрасни потпорки, какви што не бев видел кај ниту едно од децата што си играа надвор, туку и затоа што тој беше постар од мене две години и тоа постојано тоа го истакнуваше. Се правеше шеф, и кога ќе му се посакаше ќе ми ја залепеше една зад уши, им се потсмеваше на моите панталони, а понекогаш ми го покажуваше знакот за пушење со средниот прст од раката издигнат над другите стиснати во тупаница, а не како што правеа другите со показалец кој поминува низ дупката создадена од палецот и показалецот на другата рака. И со ова сакаше да ми се потсмева, давајќи ми до знаење дека тоа јас што го покажувам не е пушење, туку секс. Знаеше како правилно да покаже знак за *пушење* бидејќи имаше повозрасна сестра која живееше во главниот град, а тој често ја посетуваше. Од таму научи. И не само ова. Беше научил многу работи поради кои мислеше дека е многу паметен. А јас речиси го мразев затоа што немав сестра во главниот град, затоа што немав како да му вратам за шлаканиците во тилот, затоа што не можев да носам панталони какви што сакав, оти баба ми се противеше, затоа што ми беше оневозможено правилно да покажам знак за пушење затоа што само тој имаше право на тоа, затоа што нè научи сите да го употребуваме тој знак.

Таа вечер, откако завршив со читање на *Авантурите на Незнајко, и неговите пријатели*, уште посилно го замразив мојот братучед затоа што застапа пред мојата крава, но особено поради неговите потпорки. Тие му беа лакирани со сјаен лак. Ова го бев забележал уште од самиот почеток затоа што светеа. А освен тоа наместо платна, кои

кај сите потпорки служеа за да се стават нозете во нив, кај него нозете се ставаа во изработено заоблено дрво, налик на вдлабена чашка, подобро кажано - извајани како чашка. Најубавите потпорки.

Потоа излегов во дворот затоа што омразата кон мојот братучед стана неподнослива и не можев да издржам а да не поплачам барем неколку минути. Дома ќе ме забележеше баба ми како плачам и тоа не ќе излезеше на арно. Баба ми постојано ми повторуваше дека мажите никогаш не плачат, па дури и повеќе за да ми го потврди ова ми читаше стихови од Џорџе Кожбук¹

од една голема книга без корици, која затоа што долго време беше зафрлена во подрум, имаше страници нагризени од глумци. Стиховите одеа вака некако: „Ништо не е посмешно од плачот / во очите на воинот“. Бидејќи во последно време и јас се вбројував во мажи, не смеев да бидам фатен од баба ми како плачам. Освен тоа, навистина, понекогаш се чувствував и како воин.

Значи, излегов во градината и таму откако откорнав неколку влакна пиреј плачејќи, и откако неколкупати погледнав бесен во небото полно со ѕвезди, ги видов потпорките на мојот братучед навалени на купот дрва за огрев. Двете лакирани потпорки си седеа цабе и тоа ме натера, откако си ги избришав солзите, малку да подразмислам. Си велев, како би било да ја прескокнам оградата која ги делеше двете градини, да ги земам потпорките и да се прошетам со нив низ градината. Поточно, да протрчам со нив низ градината. Откако подразмислив уште малку на ова тема, заклучив дека нема смисла да го губам времето размислувајќи.

Ја прескокнав оградата, ги зедев стаповите, ги фрлив во мојата градина, а потоа се вратив назад. Ги исправив се качив на еден од бетонските столбови на оградата, кои ги делеа градините, ги вметнав стапалата таму каде што

¹ George Coşbuc, (1866-1918) романски поет, преведувач, учител и новинар, познат по својата рурална поезија.

беше направено место за нив и почнав да одам. Два чекора. Точно два. Затоа што една од дрвените потпорки се заби во меката земја, сè уште пресна од минатонеделните врнежи, и јас паднав помеѓу слоевите земја во кои баба ми беше посадила кромид. Се испружив. Се обидов повторно. Можеби половина час постојано се обидував повторно, паѓајќи, пцуејќи, качувајќи се на столбот, повторно паѓајќи. Успеав да направам повеќе чекори, но со дополнителни напори и внимание. Но, пак. паднав, пак станав, и повторно сè од почеток. Успеав да поминам половина од градината на потпорките, иако тие постојано се забиваа во пресната земја поради што одвај се задржував на нив, и одвај си ја задржував рамнотежата. Кога стигнав до четвртината од градината, повторно паднав. И не бев веќе кефлија да почнам од почеток. Не затоа што не ми се допаѓаше. Напротив. Затоа што многу ми се допаѓаше. И затоа што додека чекорев кон четвртинката градина, иако внимавав на рамнотежата, успеав да смислам еден план. Не беше којзнае каков, но тогаш, ми се чинеше, дека е добар план, и ова ми беше доволно. А планот изгледаше вака: да ги однесам потпорките во плевната, да ги сокријам под ланското сено, да се вратам дома, да легнам во мојот кревет и да се преправам дека спијам, а откако ќе ги слушнам старците како ‘рчат, да станам од креветот, да се облечам, тивко да отидам во плевната, да ги извадам потпорките од под сеното, да ги завиткам во стари крпи, да излезам со нив низ порти и да отидам некаде далеку, подалеку дури и од кулата за чување вода. Не во насока каде што живеат Циганите, туку обратно, кон куќичката на шумарот, која е напуштена, и поради тоа не ќе морам да се грижам за тоа дали некој ќе ме види или ќе ме слушне. Сакав да отидам таму затоа што околу куќичката некој некогаш ставил камени плочи, па бев сигурен дека тие ќе го спречат забивањето на потпорките во земјата ровка од еднонеделните дождови.

Така некако си ги испланирав јас работите и така некако излезе на крај.

Кога стигнав кај камените плочи крај куќичката на шумарот ги одмотав потпорките од старата кошула на дедо ми, таа која ја користеше да го завитка држачот на лопатата кога ја чистеше шталата од ѓубре, ги одмотав и старите панталони кои обично во плевната служеа за да се заштити тркалото за сечење пченка. И откако ги одмотав на месечевата светлина ги видов најубавите потпорки во селото. Воодушевено свирнав, потоа побарав со поглед едно повисоко место на кое ќе можам да се качам за да си ги вметнам нозете во дрвените чашки. Здогледав едно огромно стебло чија шуплина беше обликувана во вид на некакво седало. Отидов таму, ги потпрев потпорките на стеблото и помагајќи си со гранките, успеав на крај да се сместам во седалото на стеблото. Ги доближив потпорките, ги вметнав нозете во чашките и откако се подбутнав со газот од седалото, почувствував неизмерна среќа. Почнав да кружам околу куќичката на шумарот, да кружам со *моите*, потпорки кои таа ноќ беа само мои, а ритмичкиот звук на стаповите кој го произведуваа додека удираа по камените плочи, и сега ме полнат со возбуда. Бев среќен. И колку повеќе станував посигурен во мојата рамнотежа, толку повеќе се храбрев и почнав да потскокнувам, како што потскокнуваше мојот братучед пред мојата крава. А после потскокнувањето ми дојде да трчам. И навистина, на некој начин потрчав. Потоа ми дојде да вреснам. И вреснав: Ју - хуууу! Потоа, повторно потскокнував. Никогаш порано не го бев видел светот од повисоко место, иако беше темница, а светот кој го гледав беше просторот околу куќичката осветлен од месечевата светлина. Ми беше убаво неколку минути, а можеби и повеќе. Всушност, ми беше време убаво сè додека не се уплашив. Но не се уплашив затоа што бев во опасност да паднам или нешто слично. Веќе господарев со потпорките и тие, се чинеа, како дел од моите нозе. Се уплашив бидејќи така цупкајќи, ми се причини дека видов некого во дупката од подот на куќичката. Ми се причини дека видов некого како ме набљудува во мојот налудничав танц. Се

упатив бргу кон седалото на дрвеното стебло и седнувајќи таму, почнав да гледам во дупката на подот. Но не забележав никакво движење. Никаков кип. И седев така неколку минути, одвај дишејќи. Потоа храброста почна полека постепено да ми се враќа. Дупката во подот беше темна, а јас заклучив дека качен на моите дрвени потпорки, можам да стигнам токму пред неа и да погледнам внатре. Не губејќи го потоа времето во размислување, така и направив. Се оттурнав од седалото, фатив рамнотежа, и се упатив во таа насока.

Типот, кој ме гледаше од мракот, го познавав многу добро. Беше синот на школскиот директор. Беше голем другар. Еднаш едно друго повозрасно дете ме преврти во водата, додека си пловев по реката качен на внатрешна гума од трактор, заедно со уште три другарчиња, синот на директорот скокна во вода да ме спаси. Знаев да пливам така што повеќе се препелкав во неговите раце, сакајќи да се спасам од стисокот. Но ми се допадна што тој скокна по мене и од тогаш ми стана мил. И јас му бев мил, знаев за тоа затоа што кога и да се сретневме во село ќе ја поминеш неговата рака низ мојата коса, на ист начин како што го прават тоа возрасните. Тоа, морам да признам, не ми се допаѓаше затоа што ми се чинеше неприродно едно момче од дваесеттина години да се однесува како возрасен човек, но, како и да е, тоа му беше гест дека сум му симпатичен. Иако не беше некој тепач и не можеше да ме одбрани доколку некое друго дете ќе ме опцуеше или ќе ме задеваше на некаков друг начин, чувствував дека имам некаков пријател во светот на момчињата кои одеа во дискотека или седеа во селската крчма до доцна навечер играјќи карти. Тој не го правеше тоа премногу често, но го видов еднаш низ прозорецот на крчмата и бев горд што ми ја поминува раката низ косата, пријателски, секогаш кога ќе ме видеше.

Ова пријателство меѓу нас траеше само една година, затоа што страшно ме налути. Еден ден го видов на улица и како обично тргнав насмеан кон него. Веќе бев навикнат со

начинот на кој се однесуваше кон мене: „Како си мали?“, ама не на понижувачки начин, туку пријателски. А јас ќе му речев дека одам да си купам слатки или бисквити или ѓавол знае што. А тој ќе ми речеше „Браво бе!“ или “Така е, јади за да пораснеш и да не допуштиш другите да те претекнат“, а потоа ќе си ја поминеше дланката низ мојата коса, бушавејќи ја. Да, така некако стоеја работите. Но не и на денот на кој ме налути. Тргнав кон него насмеан и ѝ се насмевнав дури и на девојката која ја држеше за рака, и откако ја поминав улицата застанав токму пред нив. Тие нешто разговараа, а синот на директорот кога ме виде пред нив застана. Но не се насмеа. Му реков дека одам да купам леб. Ништо не ми одговори. Ме погледна така, на некаков посебен начин. Ги подигнав рамениците и му реков дека денес нема да си купам слатки или бисквити, а потоа му кажав не знам веќе што, во врска со тоа дека зимата ќе биде тешка, како што велеше баба ми. Понекогаш му зборував и вакви работи кои немаа никаква врска, но тогаш се смотав и не знам од каде ми дојде да зборувам за зимата. А тој се намурти и ми рече дека нема време. Тогаш ја испружи раката кон мене и јас помислив дека наспроти неговиот груб одговор, сепак ќе ме погали по косата и ќе ми ја разбушави. И така лесно си ја наведнав главата. Синот на директорот ме турна настрана и продолжи да оди фатен за рака со неговата девојка. Останав зад нив. Запрепастен. И почнав да си ја тријам косата на главата без да знам зошто го правам тоа. Потоа се вратив од каде што појдов и почнав да го мразам.

Го мразев подолго време и бев подготвен, дури и во случај да сака повторно да ме погали по косата, да го одбијам. Ако треба и да му го исплазам јазикот. Но, иако оттогаш се среќававме неколку пати низ селото, тој веќе не покажуваше никаков интерес за мојата коса. Ниту за мене. Одвај после некое време стапив во контакт со девојката која секој пат кога не беше заинтересиран за мене ја држеше за рака. И откако разбрав, ја замразив и неа. Но не успеав долго

да ги мразам. Можеби две - три недели. Потоа веќе не ми беше гајле за нив.

Но сега синот на директорот некако чудно беше стуткан во подот на куќичката. Со колениците притиснати на гради, со рацете придржувајќи си ги колената.

- Здраво, ми рече.

А потоа, бидејќи јас немо го гледав преку отворот, со брадата допирајќи го подот продолжи да ми зборува.

- Што бараш тука во ова време?

Не знаев што да му одговорам. Ги подигнав рамениците и изгубив рамнотежа, паѓајќи на страна. Среќа, на време успеав да се задржам, но тој веќе потстана да ме потфати. И додека се придржував со раката на надворешниот ѕид, обидувајќи се да си ја повратам рамнотежата, видов како ми ја фати раката. Почувствува дека ме влече надолу и јас му помогнав во неговата намера, мавтајќи со нозете и откачувајќи ги двата стапа.

Седнавме двајцата потпрени на една греда, таму каде што тој беше сместен претходно.

- Ти не си токму, ми рече. Што бараш тука на полноќ?

Повторно ги подигнав рамениците.

- Те видов како цупкаш на тие потпорки. Се мрдна, навистина. Помислив дека ќе паднеш и дека ќе си ја скршиш главата. Се уплашив...

- Не, реков јас најнакрај, немаше да паднам, затоа што сум добар. Јас одлично одам на потпорки.

Бев горд, се разбира.

- Твои се?

Што му текна да прашува вакво нешто?

- Да, прошепотив, возбуден, но среќен затоа што знаев дека темницата ми го покрива руменилото на образите.

- Кој ти ги направи?

- Мојот чичко. Тој е столар, знаеше?

Лагата добро се развиваше, а мракот ме покриваше.

- Овие се најубавите потпорки во селото...

Синот на директорот почна да се смее.

- Навистина? И што ќе ти се? Каква корист имаш од нив?

- Одам.

- А зошто со нозете не можеш да одиш?

- Можам.

- И тогаш?

Го погледнав. Не знаев што не му е јасно. Го прекорив со поглед, а ова требаше да го забележи затоа што Месечината фрлаше доволно светлина за да може да забележи дека сум намуртен. Црвенилото е лесно забележливо затоа што по својата природа е полутемна боја која ги уништува другите бои, ама намуртеноста се забележува. Но додека чекав тој да ја забележи мојата намуртеност, ми се причини дека тој има некаков посебен израз на лицето. Еден одреден израз. Не можам да го опишам. Израз кој ме натера да заборавам на мојата намуртеност и да погледнам надолу.

- Убаво е, му реков.

- Ако ти така велиш... Но јас не разбираам што е толку убаво.

- Е па сè можеш да видиш од горе. Тоа е многу убаво.

- Почекај уште малку да пораснеш и ќе можеш така да гледаш и без потпорки.

- А што им фали на потпорките?

- Можеш да си го скршиш вратот.

- Јок, одмавнав со главата. Дobar сум во одењето. Одлично се снаоѓам на нив.

Овој пат не ги нагласив слоговите на зборот „одлично“. Немав веќе причина да ги нагласувам, не знам зошто.

- Браво, рече. Твоја работа.

Замолкна. И молчењето беше без врска затоа што и двајцата се наоѓавме на дното на куќичката, и некако не личеше така одеднаш да замолкнеме. Почнав повторно да зборувам:

- А ти што правиш овде?

Не ми одговори, па чувствував потреба да му го повториам прашањето.

- Не е твоја работа, ми одговори тој лесно изнервиран од моето прашање. Не разбираш? Доаѓаш тука на ова место, во време кога требаше одамна да си во кревет, цупкаш како неточен на потпорките и на крај ме прашуваш што барам јас тука? Јас тебе те прашувам. Ти си детиште, по ѓаволите.

Овој пат, жими мајка, го кажа зборот на начин кој воопшто не ми се допаѓаше.

- Не сум детиште. Порано бев. Во времето кога ме бушавеше.

Ја испружи раката кон мене. Помислив дека сака да ме бушави, па му го подадов темето. Тој замавна некако со раката и јас не можев да разберам што сакаше да каже со тој гест.

- Пушти ме, му реков сепак, нервозен си.

- Јас сум нервозен? Рече тој, погледнувајќи надолу.

Потоа го подигна погледот кон мене и рече: Заборави дека те спасив од сигурна смрт?

Се насмеав.

- Да знаеш дека знам да пливам. Не ме спаси, туку уште повеќе ме смота.

- Вистина? Во виорот? Ти таму пливаше? Знаеш ли како те влечеше водата? Вака....

Неговата рака полета низ воздухот, поминувајќи пред моето лице со голема брзина, покажувајќи ми како ќе ме земеше водата да не беше тој.

- Не верувам, реков, јас од-лич-но пливам.

- Гледам дека ти сите работи ги правиш од-лич-но. Пред малку од-лич-но ќе слеташе со главата на овие камења да не те фатев за раката.

Ми зборувавше смирено, имаше спокоен и некако мил тон, како да се плашеше да не биде чуен, но ова не го смири мојот бес.

- Лажеш. Ако сакаш да знаеш, се задржав со рацете за сидот. Така ме спаси и тогаш од давење. И самиот ќе се спасев. Лажеш!

- Не лажам, замавна тој со главата. Можеби се лажам.
Но не лажам сигурно.

- Добро, му реков. Тогаш се лажеш ! Се лажеш!

- Нека биде така.

И после замолкна, токму кога јас бев најбесен, и ми дојде да му кажам некој збор и за таа негова девојка. Затоа што не ми се допаѓаше молкот, но и затоа што немав веќе што да кажам, помислив дека можеби е добро да стане збор и за таа негова девојка. А откако помислив на ова, заклучив дека не правам ништо друго освен што си го губам времето во размислување и му го треснав во лице:

- И ако сакаш да знаеш многу сум ти лут!

- Зошто?

- Затоа, му реков.

Потоа седнав повторно крај него и сфатив дека со ваков одговор нема да го насочам разговорот кон посакуваната цел, па додадов:

- Затоа што еден ден кога ти пријдов на улица ти ме турна настрана. И ако сакаш да знаеш, сакав нешто важно да ти кажам.

- Кога? Јас не те турнав...

- Ме турна, кога беше со таа девојка, Зборувавте, јас ти пријдов, а ти ме турна.

Го погледнав и видов дека повторно се замрачи.

- Не те турнав, ми рече. Не сакав. Имав некакви проблеми...

- Какви проблеми?

Замавна со раката, како да сакаше да каже дека подобро е да поминеме на друга тема.

- Знам јас какви проблеми. Те интересира само таа девојка ништо друго.

- Знаеш што, ми рече тој. Навистина не ми се зборува на оваа тема.

- Зошто?

- Ех... не можеш да разбереш...

- Секако, дека ќе разберам, се разгневив јас повторно.

Како тоа, ти разбираш сè а јас ништо? Исто како што се разбираш од потпорки. Види го ти него, да почекам, да пораснам.

- Па, и ова е некакво решение. Мислам дека затоа имаш потреба од потпорки: сакаш на сè да гледаш одозгора. На пример, од истата висина со мене. Мислиш дека тоа ќе те направи посилен?

- Ха! му одговорив. Ако сакаш да знаеш со потпорките сум многу повисок од тебе.

- И?

На ова прашање се смотав.

- И... ова е тоа. Толку. Јас сум повисок.

- Добро бе, ми рече.

И повторно завладеа молк. Но овој пат бев свесен дека немав веќе што да му кажам. Сакав тој да започне разговор прв за да стигнам некако повторно да го прашам што бара тука, затоа што на поинаков начин не ќе можев да разберам. Не би имал повторно храброст да му го поставам тоа прашање. Мислев дека на тој начин тој можеби ќе се интересира за деталите околу моето доаѓање во куќичката и на крај се плашев, ќе сфати дека потпорките не се мои. Така што молчев. Почекав уште малку во таа тишина. Потоа станав.

- Јас си одам. Му реков.

- Мислам дека тоа би било во ред, ми рече тој.

- Ти ќе останеш уште? - се обидував да дознам уште нешто.

- Да.

Не прозборев веќе. Ниту кога ми помогна да се симнам не реков ништо, си мислев само како ќе се провлечам повторно во градината на соседите, како да ги вратам потпорките на своето место, да ги навалам на дрвата за огрев на мојот братучед и после како да стигнам нечујно до дома, да ја отворам крцкавата врата и да се довлечкам до креветот без да ме разберат старците. И ме фати еден ужасен страв и ништо веќе друго не ме интересираше освен мојот страв.

Откако ги завиткав потпорките само на тоа мислев. Потоа со нив под мишка се упатив кон отворот, преку кој се влегуваше во подот. Синот на директорот седеше со нозете надвиснати во празно и ме гледаше.

- Е па здраво! Му реков.

- Здраво, ми рече тој.

Се свртев и почнав да се оддалечувам.

- Слушај, застани малку...

Застанав.

- Не ми се лути, рече тој тогаш. Не те турнав. Или, по-добро, не сакав да те турнам.

Одмавнав со раката на ист начин како што направи тој пред малку, давајќи му на знаење дека подобро е да помине преку тоа. И си го продолжив патот понатаму, размислувајќи дека макар е тешко да се трча со потпорките под мишка, треба да трчам затоа што ако случајно старците се разбудат, а мене ме нема, тешко мене. Потоа, си реков, каква корист од тоа да си го губам времето размислувајќи за тоа и почнав да трчам кон дома.

Веднаш откако се оженив го гледав филмот *Животот на Брајан* од Монти Пајтон. Знаам дека беше веднаш откако се земавме затоа што мојата сопруга се кинеше од смеење за време на филмот, а јас постојано ѝ префрлував дека претерува со смеењето, да се потсмири малку затоа што беше трудна во осмиот месец. Се секавам јасно дека ѝ го кажав ова. И уште ѝ кажав дека додека не се породила нема да ја оставам повеќе да гледа комедии, има време кога да се кинеш од смеење, но сега навистина не е тоа време затоа што таквото смеење може да му наштети на бебето. И на ова, исто така, јасно се секавам дека ѝ го кажав. А потоа заедно ја гледавме финалната сцена во која сите распнати ја пеат песната: *Always look on the bright side of life/ Always look on the light side of life*. Мојата сопруга отиде во кујната затоа што ѝ се јадеше нешто, сега не можам да се сетам што, а јас и понатаму седев на креветот и размислував. На шумата од дрвени потпорки, на тоа како паднав, на мојот

братучед со кого во меѓувреме ги подобрихме односите и постојано се посетувавме, јас со мојата, тој со неговата сопруга, кои дури и се спријателија, на мојата чудесна крава, на средбата во куката на шумарот со синот на школкиот директор, а потоа додека мојата сопруга се враќаше во креветот и се смести во мојата прегратка помислив и на вториот ден, после таа ноќ во куќичката. И ѝ раскажав и нејзе. Поминав преку досадната приказна за кражбата на потпорките, па дури и преку дискусијата која ја имав со синот на директорот, кои, ми се чинеа, многу досадни. Ѓ кажав само така, колку да се каже нешто, дека имав еден пар потпорки, дека една вечер тргнав да научам со нив да одам на некое место каде нема да бидам виден од другите, дека стигнав до една куќичка и таму разговарав околу половина час со едно повозрасно и чудно момче. Потоа ѝ раскажав како следниот ден враќајќи се со кравата од полето, а не ѝ кажав дека беше тоа една луда крава, слушнав две наши сосетки како разговараат, а едната од нив си ги триеше дланките и ја вртеше згрозена главата. После неколку мига разбрав дека зборуваа за синот на директорот на школото кој се беше обесил, тоа утро, во таа куќичка. Жената велеше дека се обесил затоа што неговата сакана го напуштила и отишла кај друг.

- Ајде бе. Сериозен ли си? Значи, ти разговараше со него токму пред да се самоубие?

- Да.

Мојата сопруга се подигна, седна и одмавна со главата не верувајќи. А јас да ја убедам дека не лажам одоблив со главата. Таа ги подигна рамениците и рече:

- И зошто по ѓволите се обесил токму таму? Како што разбрав тоа било надвор од селото.

- Не, не баш. Беше во селото. Разбрав дека тој таму одел со неговата девојка многупати. Тоа било нивното скришно место, таму.... таму се сакале. Велат, дека оставил и едно писмо во кое објаснил сè.

- Хмм, изусту мојата сопруга. Ми се чини чудно. Навистина си разговарал со него?

Повторно потврдив со главата. Таа се испружи на креветот. А после неколку секунди тишина ме замоли да ѝ го дадам далечинскиот управувач.

Ќ го дадов, беше на мојата страна од креветот. Таа го вклучи телевизорот и почна да ги менува каналите. Еден по друг.

- На крајот на краиштата не е толку чудно, рече таа по некое време, гледајќи ги каналите како се менуваат. И други се убивале од љубов.

- Да, реков јас.

Го остави управувачот и ме погледна.

- Слушај, јас сепак не разбираам што бараше ти таму со твоите потпорки? Не можеше на друго место да се сокриеш ако си сакал да не те види некој како паѓаш и да ти се смее? Требаше да одиш во градината, на пример.

Не стигнав да ѝ кажам дека се обидов во градината, но таму земјата беше премногу мека и дека токму ова работа ме натера да одам во куќичката. И не знам зошто, немав веќе желба да разговарам за ова. Но таа беше настојчива:

- Ако вежбаше во градината, секако, дека никој немаше да те види нели?

- Па така некако, немаше да ме види, ѝ реков.